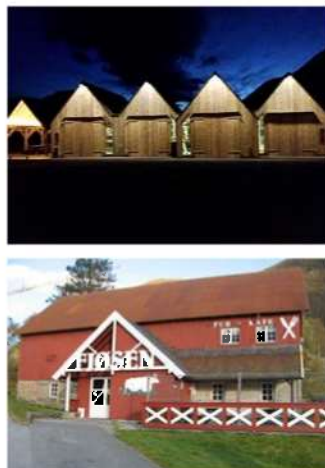

LYSPLAN FOR SKEI

JØLSTER KOMMUNE

ZENISK

LYSPLAN FOR SKEI

JØLSTER KOMMUNE

INNHALDSFORTEGNELSE

<u>Del 1: Innledning</u>	5	<u>Del 3: Landskapsstudie: Struktur</u>	27	<u>Del 5: Anvendelse av lysplanen</u>	43
Innledning	6	Landskapsstudie	29	Overordnet struktur	45
Lystekniske begreper	8	A Forbindelser til vannet styrkes	30	Nattplan	46
		B Fra veg til gate - fokus på fotgjengere	32	Hovedkjørevei	48
		C Funksjonelt og konsentrert sentrum	34	Boligstrøk	50
<u>Del 2: Analyse</u>	11			Gangveier og fotgjengeroverganger	51
Beliggenhet	13	<u>Del 4: Lyskonsept</u>	37	Lys på fasader og profilering	52
Analyse situasjon	14			Handel: tydelig avkjøring, skilt, vinduer	54
Plasser og funksjoner	16	Lyskonsept	39	Park og grønt - hotellparken, kulturaksen	56
Ferdse	18			Kontakt med vatnet - blågrønt landskap	58
Siktlinjer	20			Julebelysning	60
Eksisterende belysning	22				
Stedsutvikling	24				
Destinasjonsutvikling	25				

ZENISK

Del 1:

Innledning

Innledning

Bakgrunn

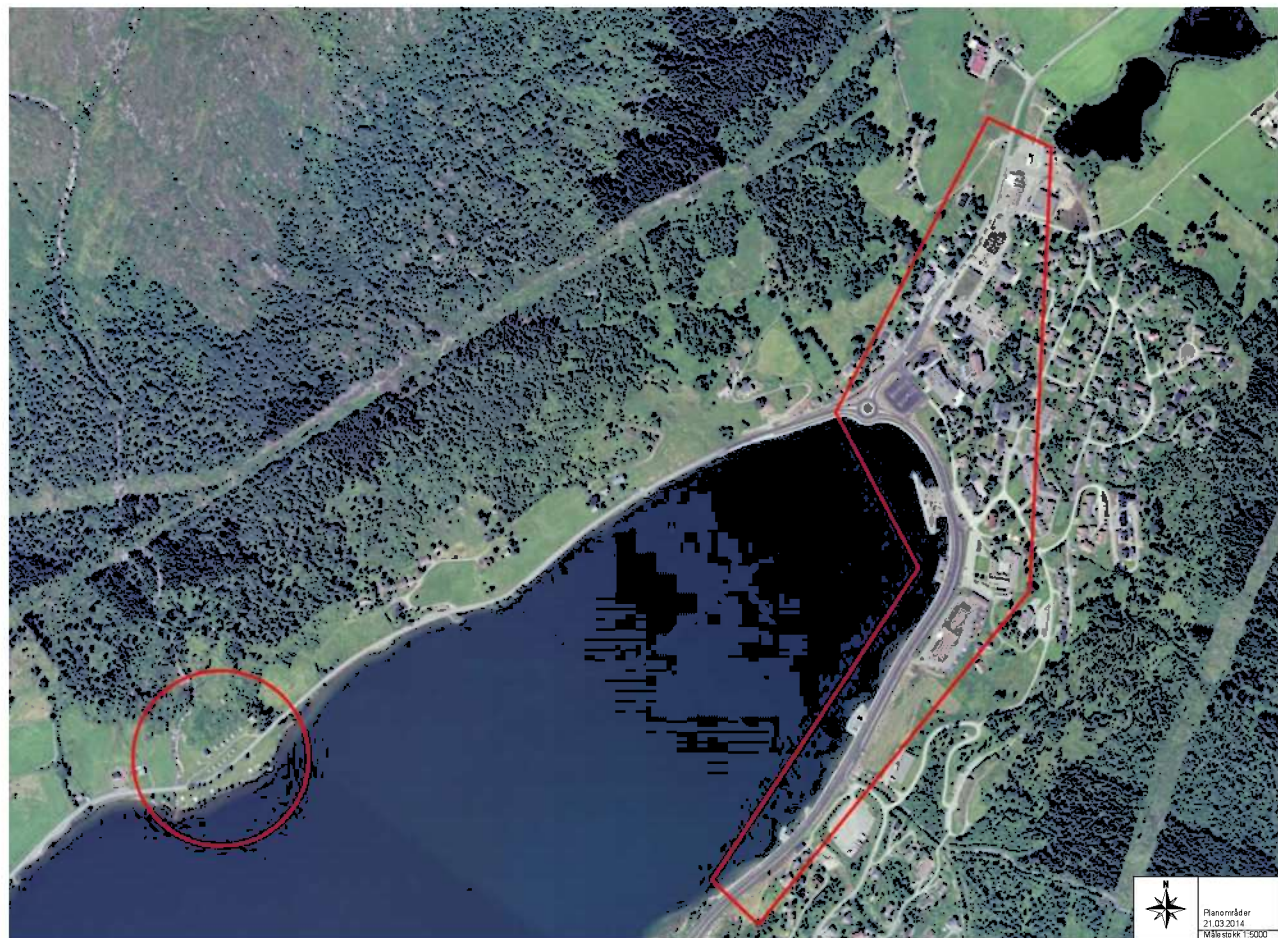
Lysplan for Skei sentrum er utarbeidet med utgangspunkt i kommuneplanen sin samfunnsdel for perioden 2013 - 2025. Her er det fokus på at Jølster skal være en ledende kulturkommune i Sogn og Fjordane. Det er ønskelig med en befolkningsvekst hvor Skei skal utvikles til et kompakt sentrum, med tilhørende attraktive arbeidsplasser og bo-områder. Det er planer om å utvikle potensialet til Jølster som en natur- og kulturbasert reisedestinasjon.

Tilnærming

Tilnærming for arbeidet med denne lysplanen er å foreslå hvordan Skei kan bruke belysning konkret som stedsbygger i samspill med landskaps- og byplanlegging.

Landskapsarkitektene i Dronninga Landskap har i dette prosjektet foretatt en analyse sammen med ZENISK for å se på eksisterende stedsfunksjoner og hvilke forbedrende tiltak som kan gjøres i Skei sentrum.

Lys alene kan gjøre en viss forskjell, men lys sammen med helhetlig satsing med definerte mål kan være et redskap som gir målbar effekt.

Planområde - Skei sentrum

Suksesskriterier

- ✓ gjennomførbar - teknisk og økonomisk
- ✓ rask igangsettes
- ✓ tilfører Skei en helhetlig estetisk nattidentitet
- ✓ fremtidsrettet og tilpasset videre utvikling
- ✓ energiokonomisk
- ✓ skaper effektive og gode redskaper for universell utforming
- ✓ gir følelse av trygge og estetiske omgivelser
- ✓ fremmer lokal stolthet og tilhørighet for alle grupper
- ✓ promoterer Skei og Jølster som reisedestinasjon i vinterhalvåret

Intensjon

Planen tar hensyn til alle målene i stedsanalysen fra 2008/09 samt kommunedelplanen, og foreslår tiltak som visuelt binder sammen gammelt og nytt på en slik måte at det bidrar positivt til opplevelsen av stedet når det er mørkt. Intensjonen er å vise at lys kan bidra til heving av stedskvaliteter, lokal stolthet og identitet, dersom det planlegges godt og utføres helhetlig.

God lyssetting kan gjøre sentrum mer innbydende for folk som bor her, og kan også skape lyst til å stoppe for dem som er på gjennomreise

Dette oppnås ved å skape:

- ✓ oversiktlig og attraktivt sentrum, med tydelige holdepunkt og god orientering
- ✓ tiltalende møteplasser
- ✓ invitere til bruk av uteområder for fysisk aktivitet
- ✓ trygghet og stimuli med spesiell fokus på barn og unge
- ✓ hyggelig opphold og handelsopplevelse i sentrum

Mål**• Skei skal bli enda vakrere om kvelden.**

Lysplanen skal bidra til å framheve Skei sin identitet, og leve opp til Jølster kommune sine visjon: Skaparkraft - i verdens vakraste ramme!

• Det skal bli tryggere å ferdes i Skei sentrum.

I dagens situasjon i sentrum, med mye gjennomgangstrafikk av tungtransport i høy fart, anbefales det å ha fokus på tiltak som kan gjøre trafikksituasjonen tryggere. Tydeliggjøring av bil- og gangvei, avkjøringer og rekreasjonsområder anbefales. Målet er at det skal bli et tydelig hierarki - hvor de som beveger seg til fots er på toppen av hierarkiet.

• Økt trivsel i handelssone i Skei sentrum. Målet er å gi oversikt og ryddighet i Skei. Dette kan tydeliggjøres ved å definere gate, tydeliggjøre bytorg og skape en balanse mellom biltrafikk og myke trafikanter.

• Øke kontakten mellom hotell, handel, og Jølstravatnet. Dette foreslås for å fremme handelsvirksomhet for turister, samt gi økt bruk av området for fysisk aktivitet og rekreasjon. Vi må gi mulighet for gode opplevelsen i verdens vakraste ramme.

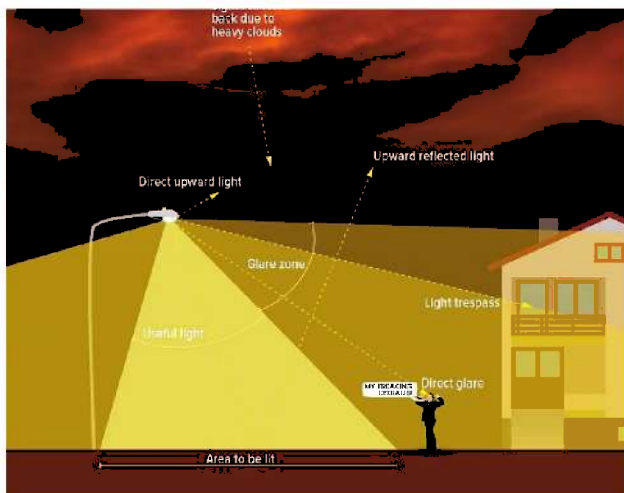
Lystekniske begreper

AVSKJERMING

brukes for å hindre uønsket lys som blander, samt lysforurensing.

FULL CUT OFF

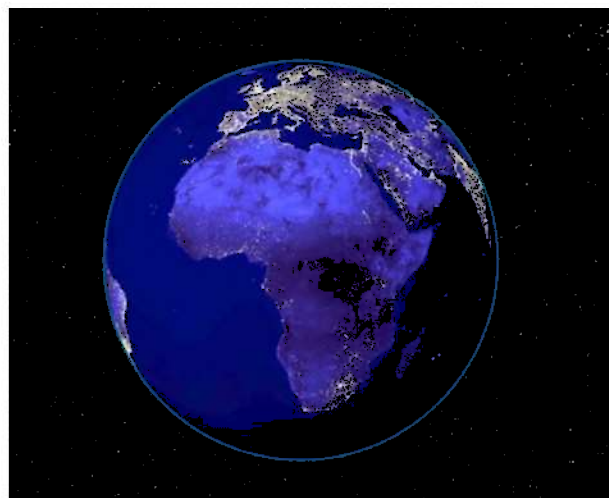
er avskjerming som tar bort strølys. En veilysbarmatur som har full cut off har lyskilden trukket inn i armaturen og lyser bare på veien. Fordel med "full cut off" er at lyskilden blir mer presis, og at man har større kontroll med blanding.

Avskjerming, snitt

LYSFORURENSING

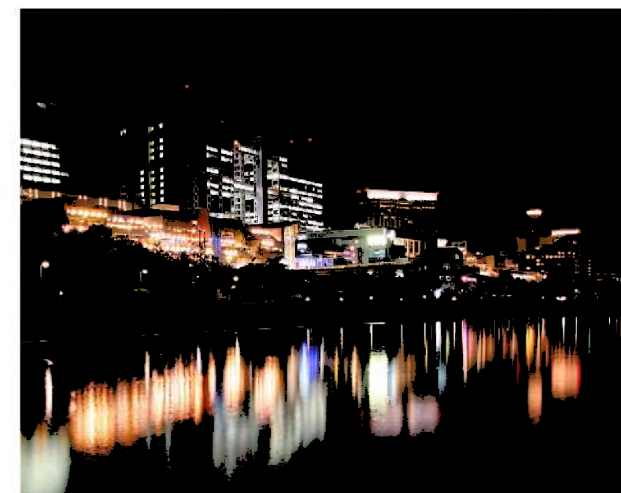
er lys som sendes ut i atmosfæren og synliggjør støv, fuktighet, skyer, forurensing med mer. Dette er bortkastet energi. Lysforurensing danner ofte et lysskjær over byen og gjør det vanskelig å se nattehimmelen.

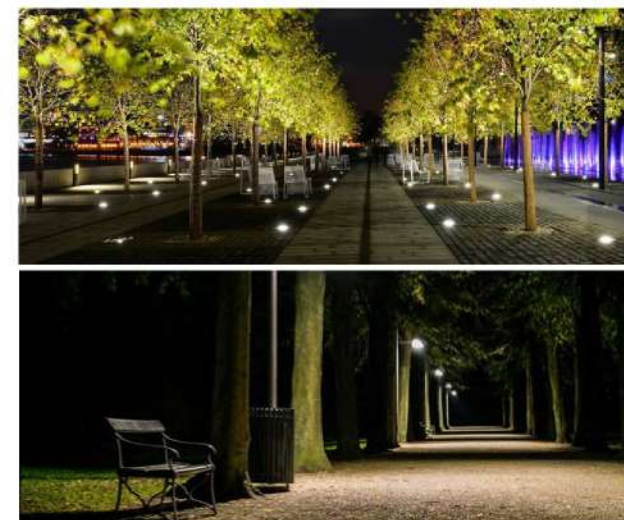
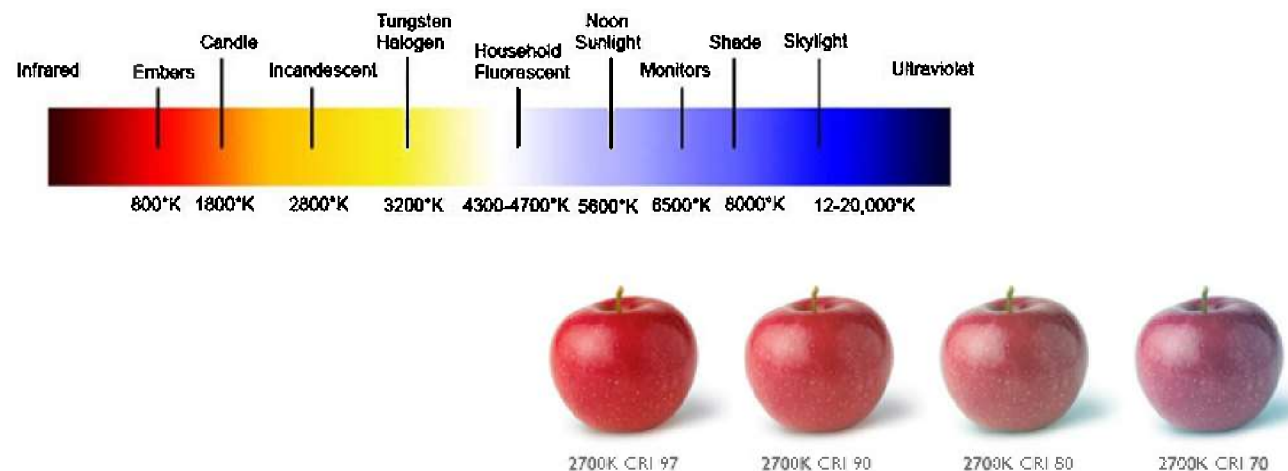
Bilde av lysforurensing på jorden

REFLEKSER

viser speilinger av lyskilder eller andre belyste overflater for eksempel i flater med høy glans. Vann er som et speil når det er helt stille. I våte miljøer er det mye reflekser, dette gir et helt annet bilde av omgivelsene enn når det er tørt.

Refleksjoner av lys i vann

FARGETEMPERATUR

benyttes for å angi lysets farge. Tenk deg regnbuen. Den viser det vi kaller for det synlige spektrum, dvs det lyset øyet oppfatter. Det synlige spektrum går fra fiolett til rødt. Hvitt lys midt på dagen innehar hele spekteret.

Lysets fargetemperatur måles i Kelvin. En høy fargetemperatur beskriver et kaldt lys (mye blått), mens en lav fargetemperatur viser en varm farge(rødt). Kjølig dagslys ligger på en fargetemperatur rundt 6000K og oppover, mens en vanlig glødelampe ligger på 2700K.

Forskjell i fargetemperatur oppfattes best hvis flere fargetemperaturer opptrer samtidig. Som for eksempel når man i skumringen ser et vindu hvor rommet inne er belyst med glødelamper, disse framtrer som gulaktige, mens skumringslyset ute oppfattes som blått.

Bevisst bruk av fargetemperatur kan klargjøre form og rom, og gjøre forståelsen av det du ser enklere.

FARGEJENGIVELSE

er lyskildens evne til å gjengi farger. RA-indeks angir fargejengivelse i forhold til dagslys. Dagslyset har en RA indeks på 100. Da leses alle farger tydelig slik de er. RA indeks lavere enn 85 gir dårlig fargejengivelse.

Belysning med god fargejengivelse viser seg gjennom mange studier å påvirke mennesket positivt. Det stimulerer hjernen til mer læring og gjør oss mer effektive i arbeidet.

Blending oppstår når kontrasten i én del av synsfeltet er større enn hva øyet klarer å tilpasse seg, m.a.o. en reaksjon på at synsfeltet inneholder for store lyskontraster. Blending foregår både i dagslys og i kunstig belysning, som oftest fra lyskilder som ikke er skjermet. Blending som hemmer synet oppstår når øyet tilpasser seg kraftigere lys enn det du ønsker å se - for eksempel en lysreklame ved siden av et informasjonsskilt. Øyet tilpasser seg lysreklamens lys, mens lesbarheten av informasjonsskilt blir dårligere. Synshemmende blending trenger ikke alltid å oppfattes som ubehagelig, men er svært slitsom i lengden.

LYSETS RETNING

Når et romlig lysscenario skapes er det flere hensyn som spiller inn, som lysets retning, farge og intensitet.

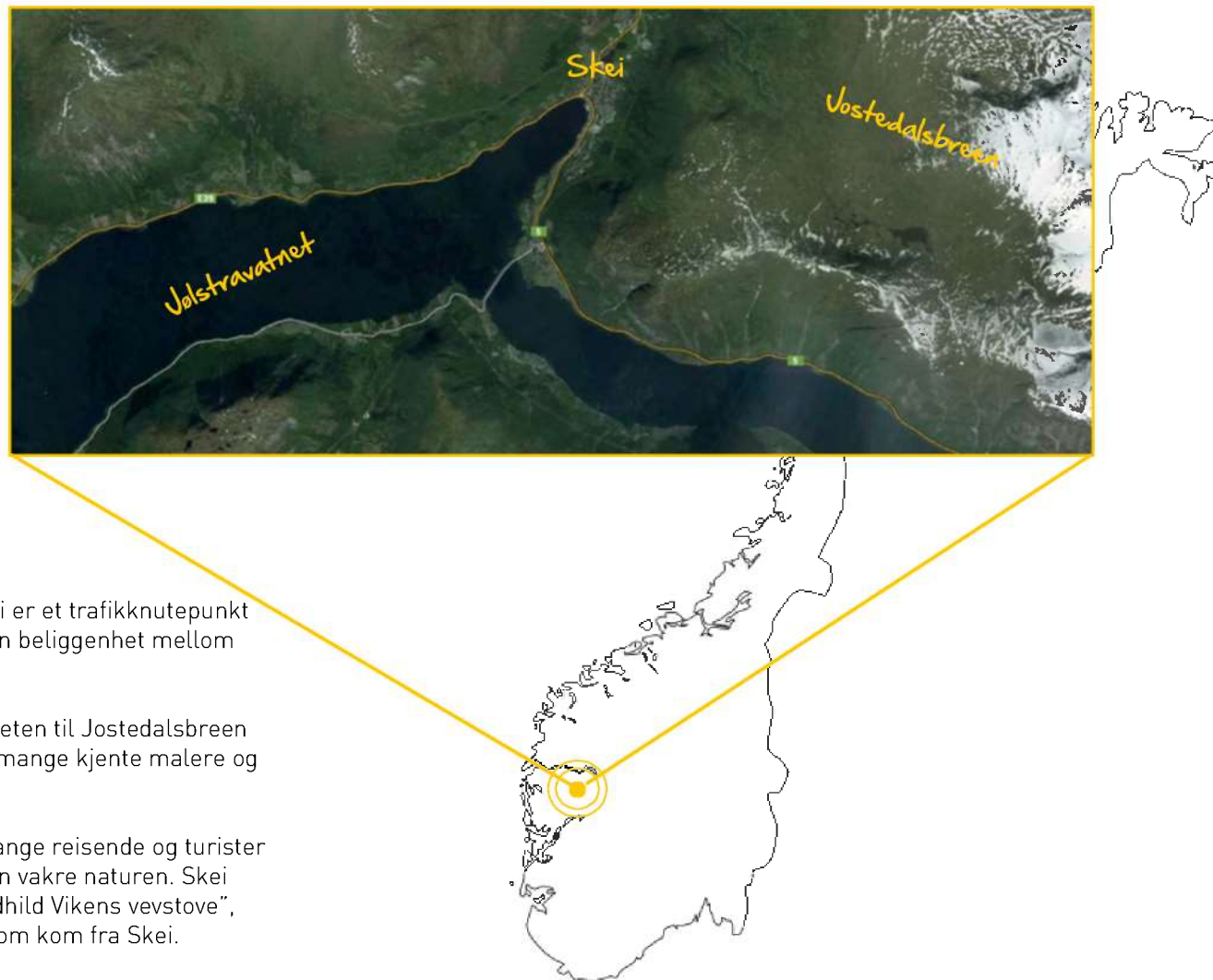
Det meste av det funksjonelle lyset er horisontalt lys. Med det mener vi at overflaten som er belyst ligger i det horisontale plan. Det vanligste horisontale lyset er gatelys. Her kommer lyset ovenfra og skinner ned på gatens eller veiens overflate. Denne belysningen har ikke som formål å definere rom.

Rom defineres gjennom å gjøre tilgrensinger synlige. For å oppnå dette er vertikalt lys ofte nødvendig. Fasadebelysning er vertikalt lys. Når byrommet er definert og funksjonaliteten ivaretatt, kan man begynne å skape et estetisk uttrykk i belysningen. Dette betyr først og fremst at vi framhever de viktigste trekkene i miljøet, som landemerker, viktige bygninger, trær og deler av fasader.

Del 2:

Analyse

Beliggenhet

- Skei ligger i Jølster kommune i Sogn og Fjordane. Skei er et trafikknutepunkt og et populært sted å stoppe for reisende på grunn av sin beliggenhet mellom Sogn og Nordfjord.
- Det bratte kulturlandskapet, Jølstravatnet, samt nærheten til Jostedalsbreen er en del av Skei sin identitet. Dette har vært motivet til mange kjente malere og fotografer.
- Skei har et stort og populært hotell midt i sentrum. Mange reisende og turister velger å stoppe i Skei, som følge av beliggenheten og den vakre naturen. Skei har også en av Norges mest kjente suvenirbutikker "Audhild Vikens vevstove", som ble opprettet i 1947 av bondekona Audhild Viken som kom fra Skei.

Analyse situasjon

Fakta om Skei

- er kommunesenteret i Jølster Kommune
- har beliggenhet ved østenden av Jølstravatnet omtrent tre kilometer vest for Jostedalsbreen
- bygda avgrenses av innsjø, fjell, dyrket mark, skog og utmark
- gjennomsnittsalderen for bosatte er relativt høy
- trafikkerte veier (E39 og Rv5) gjennom sentrum
- trafikkknutepunkt
- har ÅDT på 838 langs RV5 med en tungtransportandel på 17,2 %
- har ÅDT på ca. 2700 langs E39, med tungtransportandel på 14%
- har et populært hotell midt i sentrum og mange turister og besøkende.

Møtesteder og aktiviteter

- Moloen
- Thon Hotel Jølster
- Audhild Vikens Vevstove og Kaffistova
- Skolen og idrettsbanen nord for sentrum
- Fjøsens festlokale
- Aurefiske i Jølstravatnet
- Årlige festivaler
- Camping og hytter
- Bensinstasjonen

Sentrums-struktur

- E39 (nord – sør) og RV 5 (øst – vest) møtes i en rundkjøring ved nordenden av Jølstravatnet
- Thon Hotel Jølster ligger i bukta bak rundkjøringen og er en fremtredende bygning
- kommersiell virksomhet nordøst for rundkjøringen
- offentlige funksjoner øst for rundkjøringen
- boligfelt med eneboliger i øst og nordøst for sentrum
- frittliggende eneboliger er dominerende og står for ca. 80% av bostedsmassen
- tomme butikklokaler langs hovedgate ved bytorg

Topografi og lys

- Skumringen og kveldene oppleves mørke på grunn av høye fjell som omslutter stedet – det skyldes at en ser store mørklagte fjellsider og mindre del av kveldshimmelen

Fremtid

- Flere unge til Skei
- Attraktive arbeidsplasser og boforhold
- Kompakt sentrum
- Fokus på langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, kommunale tjenester og planbehov
- Trygg skolevei

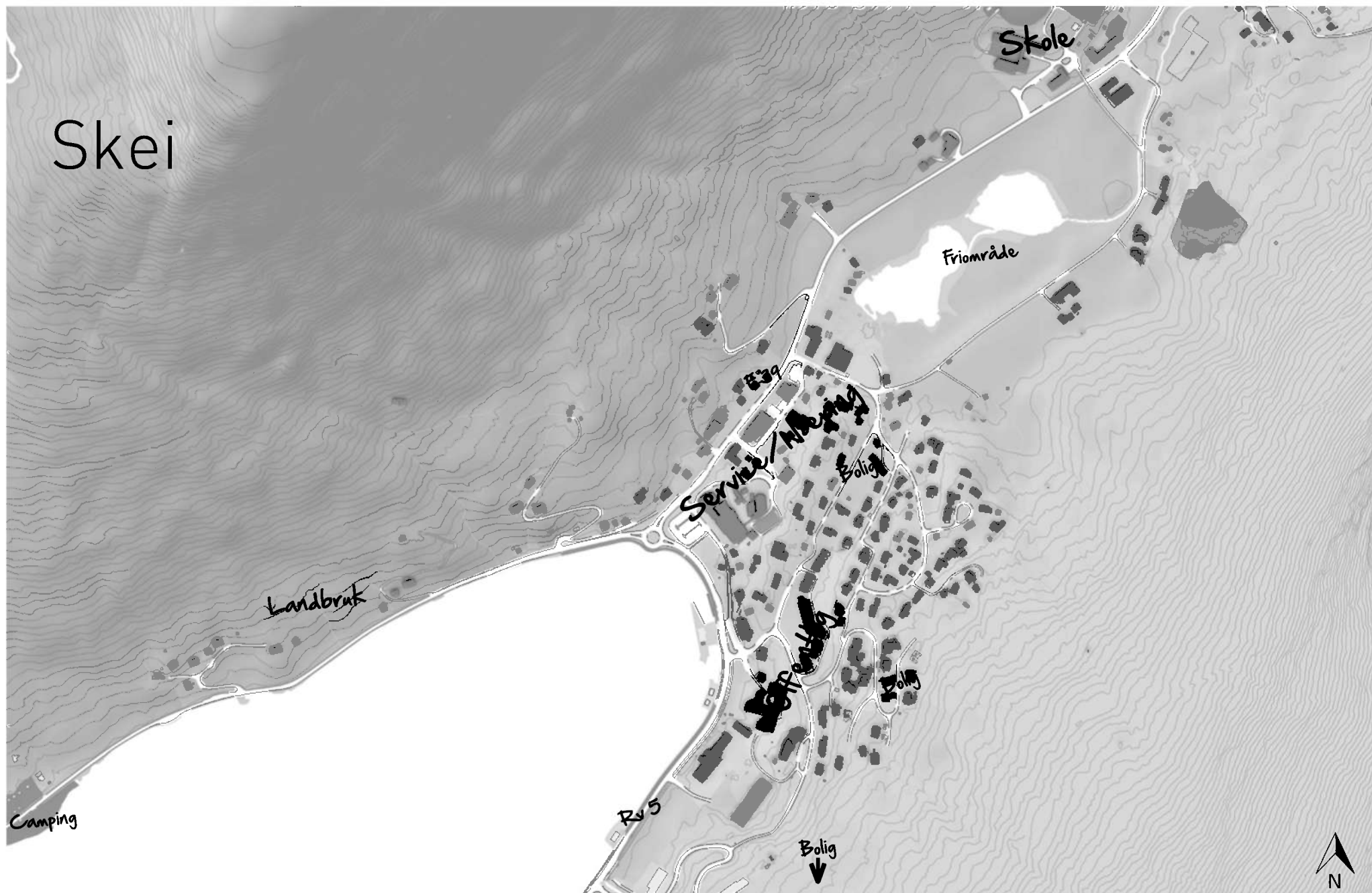

Rundkjøringen og Thon Hotell Jølster

Turistkontor i Skei

Skei

Plasser og funksjoner

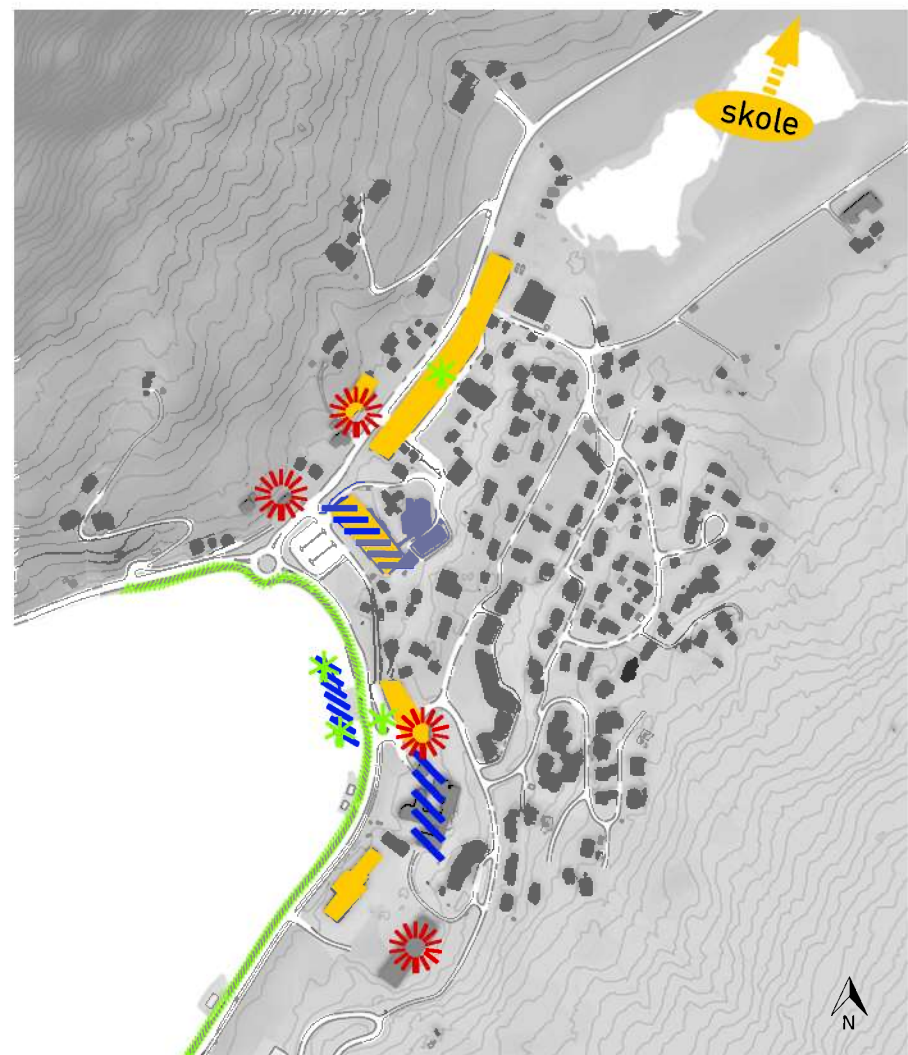
“ Hvordan lyset understreker byrom, har stor betydning for hvordan vi oppfatter dem “

Utfordringer:

- Sentrum er todelt med tyngdepunkt to steder; handelssentrum og offentlige tjenester.
- Skolen er langt unna sentrum og bo-områder
- Område ved bensinstasjon framstår som anleggsplass
- Behov for tydeligere avgrensing og oppstrømming av situasjoner i sentrum. (hotell, kommuneadministrasjon mm)
- Hvor starter sentrum?

Mulige forbedringer som kan forsterkes med lys:

- Forbinde - skape visuell sammenheng mellom områdene i sentrum
- Bevist rette fokus mot Jølstravatnet og kvalitetene som den tilbyr
- Bestemme hvor sentrum starter
- Skilting forbedres
- Tydeligere avkjøringer langs hovedgata E39, avkjøring til hotell fra Rv5 (unngå innkjøring til hotell forbi Spar/politi)
- Avkjøring for info om Skei og området før du kommer til sentrum. Hvordan selger dere naturen, isbreen osv.?
- Tydeliggjøre situasjon ved helsesenter, barnehage, kommunehus
- Vertikal belysning som framhever innramming av byrom

- Landemerker
- Handel og servering
- Rekreasjonsområder, strandpromenade og torg
- Gammel bebyggelse/ kulturmiljø

Skei Molo er et oppholdssted, og reisende stopper gjerne her for å raste

Fjøsen Pub og Kafe

Kommunehuset, med omsorgshjem og barnehage rett bak

Bak bensinstasjonen er de rast- og hvileplass for lastebiler

Skei Camping

Friområde

Audhild Vikens vevstove, Julehuset og Kafe

Thon Hotel Jølster

Torget i handelssentrum

Ferdtsel

“ Lys skal bidra til trygg ferdsel om kvelden. Gode ledelinjer for intuitiv orientering, trygghet og miljø. ”

Utfordringer:

- Høy fart, tungtrafikk
- Skolevei er en omvei fra sentrum. Hvordan få elevene til å fortrekke denne veien?
- Mye tung trafikk gjennom sentrum spesielt langs E39.
- E39 har ikke veilys. Skoleelevene tar ofte E39 som snarvei til skolen.
- Ingen fotgjengerovergang foran Thon Hotell Jølster til strandpromenade
- Avklaring av ferdselsmønster for småveier. Hva er prioritet for biler og hva er prioritet for gående
- Behov for tydeligere gatestruktur med fortau i handelssentrum
- Behov for tydeligere parkeringsarealer (ikke på gressplen langs vei)
- Bedre turmuligheter for fastboende og besøkende

Fysiske løsninger som kan forsterkes med lys:

- Signal til de om kjører om at ny situasjon oppstår som fartsdumper og lavere lysmaster der sentrum starter, ev integrere LED i fartsdumper
- Lage gjennomgående gang- sykkelsti gjennom sentrum fra skolen til Felleskjøpet
- Strandpromenade langs E39 nord ved Jølstravatnet
- Skilting og tydeligere avkjøringer langs Rv5 og E39
- Avkjøring til hotel fra R5 (ikke forbi Spar/politi)
- Framheve gatestruktur med hyggelig småbyatmosfære om kvelden

Kjørveier	
Gang- og sykkelveier	
Avkjøringer	

Ferdseil – Harde trafikanter

Rundkjøringen i Skei

E39 sett fra bussholdeplass ved skolen

Vei og parkering bak butikk

Ferdseil – Myke trafikanter

Hvor er fotgjengerovergangen?

Hit skal elever ledes for å at de skal gå den trygge veien til skolen

Gågate langs E39, er delvis stengt for biltrafikk

Ferdseil – Boligstrøk

Boligstrøk har lavere lysmaster, signaliserer lav fart

Gaten utenfor omsorgssenteret har fin utsikt. Gangveier og overgangsfelt er ikke definert, skaper usikker situasjon i gatekrysset

Parallellgate som leder til hotellet fra Spar. Blir hyppig brukt som kjørefelt, og bør stenges av for gjennomgangstrafikk.

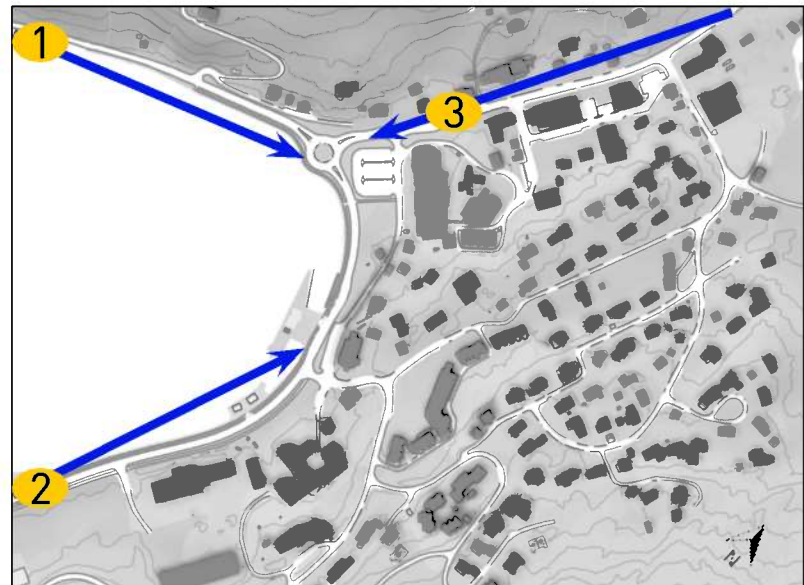
Siktlinjer

- “
- **Lys skal bidra til å skape oversikt i sentrumbildet om kvelden**
 - **Orientering blir bedre med tydelige visuelle referanser som for eksempel landemerker**
 - **Følelse av trygghet avhenger også av tydelighet og forutsigbarhet. Det innebærer at referansepunkter er synlige og gjenkjennbare i mørket**
- ”

• Lange siktlinjer: Sikt mot hotell fra sør og vest - utsikt mot fjord og vann fra nord og øst

• Korte siktlinjer i tverrakser i sentrum

• Vakker utsikt mot Skei når du kommer langs R5 og E39.

Kartet viser oversikt over lange siktlinjer

Lange siktlinjer: Hva ser du når du kommer til Skei?

Adkomst fra sørvest: Thon Hotel Jølster er godt synlig fra lang avstand

Adkomst fra sørøst: Thon Hotel Jølster er fremtredende. Boligstrøk oppe i åsen. Naust langs vannkant.

Adkomst fra nord gjennom sentrum: Høye fjell, åpning mot vannet og veiskilt. Gammel bebyggelse på høyre side.

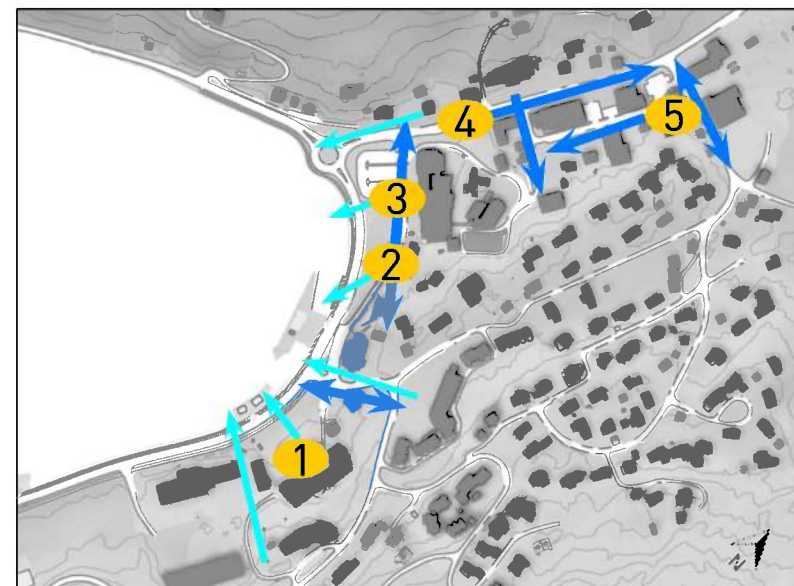
Korte siktlinjer: Hva ser du i Skei sentrum?

Vakker fjordutsikt og Skei Molo sett fra åsen ved kommunehuset

Siktlinje fra parallellvei til Rv5 mot øst. Sikt mot Felleskjøpet med Spar på venstre side og Moloen til høyre

Kartet viser oversikt av korte siktlinjer i sentrum og siktlinjer mot vannet

Sikt mot fjorden fra Thon Hotel Jølster

Siktlinje langs E39 mot handelsområde. Er det gate for biler eller fotgjengere? Hvor er innkjørselen?

Siktlinje langs parallellgate til E39. Butikker og servicevirksomhet på begge sider av veien.

Eksisterende belysning

Skei Molo er et godt eksempel på et vellykket rekreasjonsområde med god belysning som framhever arkitektur og materialbruk. Plassen legger til rette for opphold og aktivitet for folk i alle aldre. Skei Molo har blitt det nye "hjertet" i Skei. Hva gjør Skei Molo vellykket, og hvordan kan fasadebelysning for Thon hotell Jølster komplimentere dette bildet?

Effektbelysning/ vertikal belysning

- Skei molo er et attraktivt oppholdssted fordi det har tydelig og moderen design med røtter i Skei sin kulturhistorie. Beliggenheten langs vannet gir et særpreg i sentrumsbildet på kvelden og er synlig lenge før du kommer til sentrum langs Rv5.
- Thon Hotel Jølster har nylig fått farget flomlys, med RGB LED som har mulighet å gi fargevariasjon. Det bør evalueres om denne måten å vise fram hotellet på gir en identitet som samsvarer med det hotellet og reiselivsnæringen ønsker å kommunisere. Belysningen bør evalueres i det overordnede bildet av Skei med molo integrert i dette bildet.
- Flere servicevirksomheter i sentrum har lysende skilt som har enhetlig og ryddig design. Dette er et grep som kan utvikles videre for å gi en hyggelig og god presentasjon i handelssentrum
- Noen handel- og serveringssteder, som Fjøsén og Audhild Vikens vevstove, er lite synlige på kvelden og kan med fordel ha lys på fasade samt skilt.
- Kommersielle forretninger som har butikkvinduer vendt mot Rv5 er dekket med folie som hindrer innsyn. Dette gir tomme og kalde butikkvinduer som ikke bidrar til hyggelig miljø.

Oversiktskart analyse

Runde bilder: eksisterende belysning
Nummer: bildereferanser funksjonsbelysning

Funksjonsbelysning

1 Gatelys i sentrum har master som er dimensjonert for tungtrafikk langs E39. Høye master signaliserer høy fart og at biler har prioritet.

2 Boligstrøk i Svei har lave lysstolper med koffert-armatur

3 Noen gater i Svei har veilys festet på telefonstolper

4 E 39 har hverken fortau eller gatelys mellom handelssentrum og skolen. Dette kan skape farlige situasjoner for de unge som velger å ta en snarvei til skolen.

5 Handelsområdet i Svei sentrum skiller seg fra den trafikkerte veien, med lyktestolper som har runde opaliserte glasskjermer.

6 Pullerter lyser opp adkomstvei mot kommunehuset. Lyskilden er ikke avskjermet, den blander og lyser så kraftig at det omkringliggende virker mørkt.

Stedsutvikling

“ **Lys kan gi bygda en ny identitet om kvelden. Hvis dette er omtenksomt utført kan det gi stedet merverdi** ”

Det er vakker utsikt mot Skei når du kommer langs vannet på Rv5 og E39. Om kvelden ser du naustene som er lyssatt.

Dette bildet av Skei kan utfylles med lys på deler av hotellets fasade. Enkelte trær og gamle hus kan også få lys. Farget flombelysning av hotellet med farger som skifter anbefales ikke. Det gir feil signal til besøkende, og er ikke med på å fremme en hyggelig atmosfære.

Gode kvaliteter som kan styrkes med belysning og oppstramming av fysisk situasjon

- Styrke akser mot Jølstravatnet Hvordan kan disse bli tydeligere på dagtid?
- Tydeliggjøre situasjon ved helsesenter, barnehage, kommunehus (vurdere om tilkjøring til barnehagen kan være på nedsiden av kommunehuse)
- Fremheve autentisk trehusmiljø mellom hotell og kommunehus.
- Belyse fjøset. Dette er en kulturidentitet.
- Etablere julegate ved Coop. Starte foran Coop – dvs. sperre denne gaten for biler. Fortsette helt til forbi banken.

Mulige tiltak:

- Skiltplan og tydeligere overordnet struktur med særlig vekt på avkjøring
- Flere sitteplasser der det er naturlig og attraktivt å sitte (hotellet, langs strandpromenaden, foran Spar)
- Bedre definert sentrum med oppstramming av gate, opprydding i (fjerne) flaggstenger og definere torg
- Rasteplasser og flere båthus langs vannet

Lys skal skape hyggelig atmosfære og invitere til bruk av områder og sentrumsfunksjoner om kvelden

Destinasjonsutvikling

Handel - reiseliv

Besøkende vil alltid komme til Skei siden stedet ligger så nært Jostedalsbreen. Kanskje det kan komme enda fler hvis en reiser fra bygda med noen vakre visuelle minner.

I Skei har lyssetting av moloen vist at dette skaper stemning og fokus i sentrum.

Et unikt miljø som forsterkes med lys vil virke positivt både på tilreisende og fastboende

Mulige tiltak:

- Smakfull beskjeden vertikal belysning på utvalgte fasader
- Profilering av stedets kulturelle verdier
- Oversikt og lesbarhet
- Hyggelig handel og promenade
- Midlertidige installasjoner for spesielle anledninger

Folk skal ha lyst til å stoppe, og komme tilbake

Situasjon

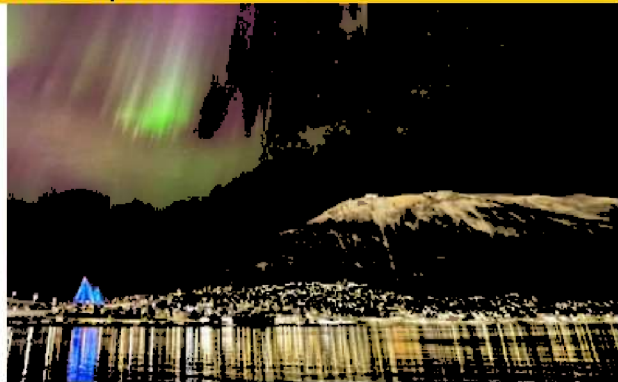

Thon Hotel Jølster og Audhild Vikens vevstove får inn mange turister

Skei molo

Eksempler

Det unike ved norsk natur skal vises frem, også på kveldstid

Lys kan virke samlende på oss mennesker

Del 3:

Landskapsstudie: Struktur

Landskapsstudie

ZENISK har sammen med Dronninga Landskap gjort en studie av overordnet struktur i Skei. Denne delen av lysplanen ser på hvilke tiltak som kan gjøres for at gode kvaliteter i Skei ivaretas og utvikles. Skei sin beliggenhet i dalen som er omsluttet av bratte fjell, og som åpner seg mot vannet, skal understrekes. Skei sentrum skal bli et tydeligere knutepunkt, et sted man har lyst til og stoppe.

Det er utarbeidet ideer til satsning innenfor landskaps- og bystruktur, med tre hovedkriterier:

- A** FORBINDELSER TIL VANNET STYRKES
- B** FUNKSJONELT OG KONSENTRERT SENTRUM
- C** FRA VEG TIL GATE - FOKUS PÅ FOTGJENGERE

De følgende sidene i denne presentasjonen utdyper disse ideene til satsning nærmere.

Skaparkraft - i verdens vakreste ramme.

jolster.kommune.no

Jølster kommunes slagord

Landskapssituasjon: Vakkert sted i en vakker ramme

A Forbindelser til vannet styrkes

Nærheten til vannet er en av Skeis store kvaliteter og foreslås forsterket gjennom 3 tiltak:

1 HOTELLPARKEN

Hotellet ligger midt i sentrum og kobles til vannet via en hotellpark som blir en sammenhengende park mellom hotellet og vannet. Parkens store plen med trær på hver side danner et grønt perspektiv mellom fjorden og hotellet. Parken skal krysse gata gjennom et bredt, opphøyet gangfelt ned til promenaden.

2 KOMMUNENS AKSE

På samme måte kan "Kommuneaksen" bli et grønt drag fra omsorgshjemmet og de andre kommunale tjenestene til vannet.

3 VASSPROMENADE

Aksene knyttes sammen av en sammenhengende "Vasspromenade" langs vannkanten til daglig glede for beoerne og til begeistring for turistene.

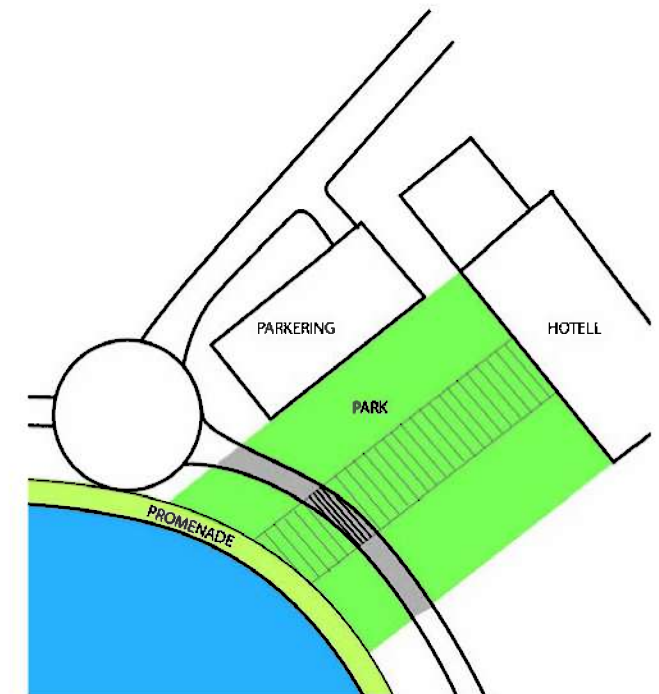
Dersom det skal fylles ut i Jølstravannet anbefales det at den naturlige formen til vannet opprettholdes

Satsningsområder

Hotellparken:

- Sammenhengende park mellom Thon Hotel Jølster og vannet
- Parken krysser gata gjennom et bredt, opphøyet gangfelt ned promenaden

Oversiktsplan: Hotellparken

Prinsippskisse: Grønndrag mot vann i "Hotellparken"

B Fra veg til gate - fokus på fotgjengere

Skei skal bli et sikrere sted. Gater utformes på fotgjengernes og stedets premisser, og ikke bare på bilismens premisser.

Veien bygges om til ei ordentlig gate, slik at den blir et byrom og ikke en samferdselskorridor. Det skal være brede og trygge fortau for å skape det gode stedet også i et bygdesentrum. Trafikken skal gå saktere gjennom sentrum. Dette gjøres ved å bygge smalere kjørebane og oppheva gangfelt. Innkjøringer gjøres tydelige gjennom tydelige gatekryss, det vil si med ordentlige fortauskanter, gangfelt og skilting. Det skal være gjennomgående fortau gjennom hele sentrum. Fortauene beplantes med oppstammede prydrær av estetiske og økologiske årsaker. Det settes ut benker på fine steder.

Alle tiltak skal gjøres for at sentrum i Skei skal bli like vakker, som naturen rundt.

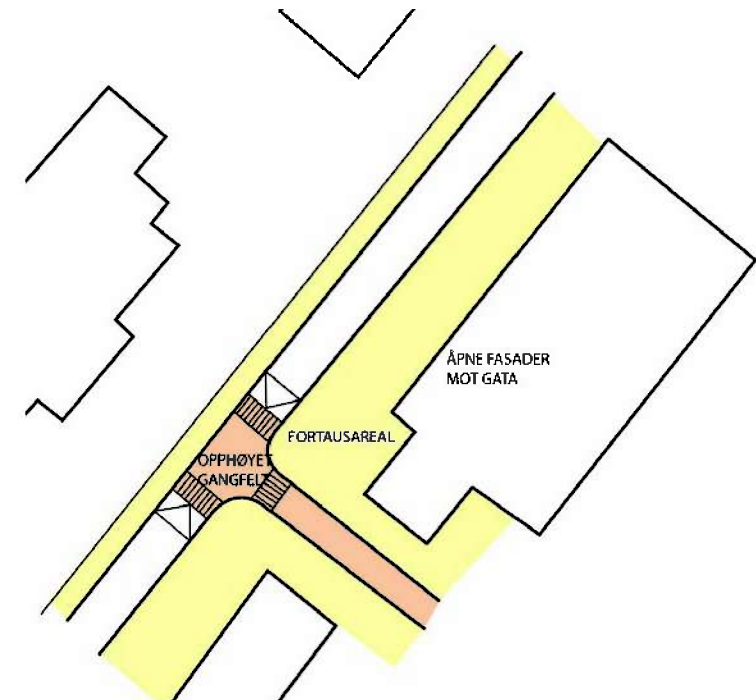

Planskisse

- Trafikken gjennom sentrum senkes med opphøyde gangfelt
- Innkjøringer blir synlige med tydelige gatekryss og skilting
- Innkjørselen mellom Byggmix og Prix har et bredt opphøyet gangfelt som binder og forlenger fotgjengergaten
- Butikkene og vinduene åpnes og gjøres synlige mot gata

Prinsippkisse: Foran COOP stenges det for biltrafikk, og det opparbeides en gangsgate foran butikkene. Fasadene åpnes mot E39.

Oversiktsplan: Handelssentrum

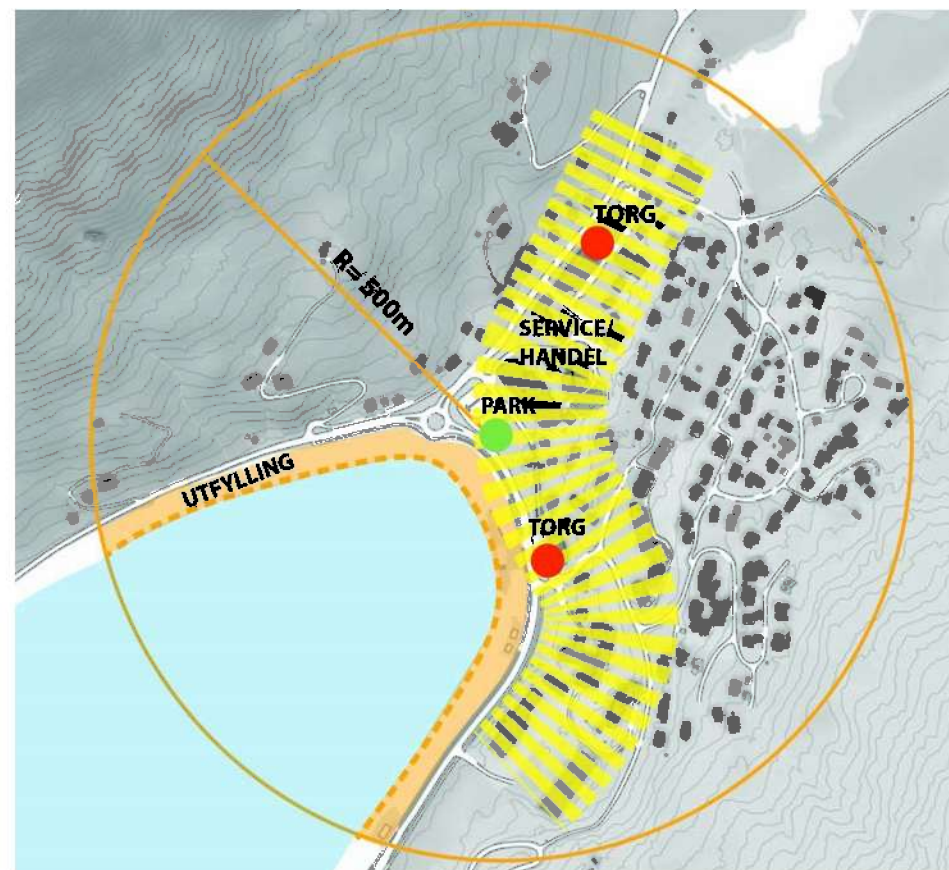
C Funksjonelt og konsentrert sentrum

Paradigmeskifte - Fotgjengerbyen RADIUS=500 M

Samfunnet gjennomgår et paradigmeskifte der stedene våre går fra å bygges på bilens premisser til å bygges på de kollektivreisende, fotgjengeres og syklistenes premisser. I Skei sentrum skal man kunne gå til alt, siden sentrum har en radius på ca. 500 meter til alle funksjoner. Skei bør fortsette å vokse innenfor denne radiusen og unngå byspredning. Det er viktig å ha alle viktige funksjoner samlet i sentrum. Handel, service og offentlige funksjoner skal være i hjertet. Skeis nye hotellpark er det grønne hjertet i sentrum med et torg i nord og ett nytt torg i sør. Dette ligger foran Spar, som en del av «Kommuneaksen». Dagens service- og handelsakse bør forsterkes og fasadene åpnes mot gata og torgene.

Strandsted

Vannkanten fylles ut for å gi vakre, solrike tomter til nye boliger, slik at også bebyggelsen går helt til vannet. Det er her det er fint å bo, ikke i et bilbasert byggefelt med ferdighus høyt oppe i lia. Ny bebyggelse skal være i en skala og stil som er i harmoni med stedet. Utfylling av vannkanten kan gjøres som en sammenhengende flate eller som mindre halvøyer. Uansett må dette gjøres med respekt for fjordens naturlige form.

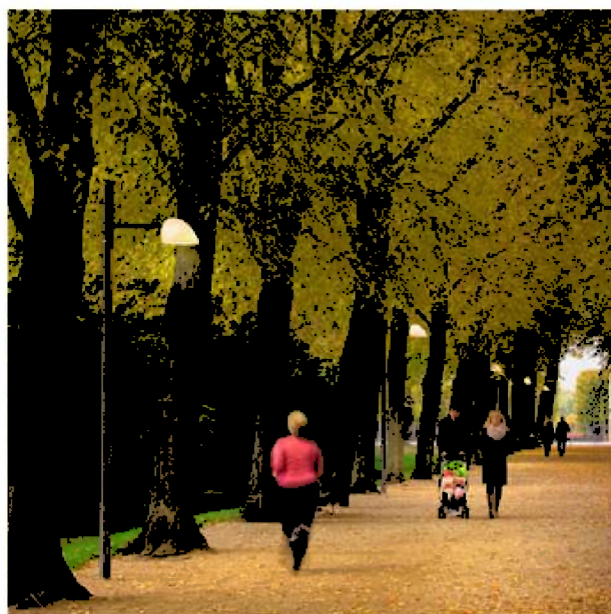
Planskisse

Forbindelser i sentrum:

- En kulturvei i Skei sentrum knytter torgene sammen og byr på en hyggelig fotgjenger opplevelse for stedets besøkende samt lokalbefolkningen. Denne bør stenges helt av for biltrafikk.
- Benkene foran Spar er Skeis mest populære oppholdssteder i dag. I dette området skal legges til rette for økt aktivitet og rekreasjon.
- Kulturveien blir et viktig bindeledd for handel og service, og leder en helt fra Esso i nord til felleskjøpet i sør.
- Det opparbeides en trygg overgang fra Spar og "Kommuneaksen" til Skei Molo

Eksisterende situasjon: gaten mellom Thon Hotel Jølster og Spar er åpen for biltrafikk. Dette er en hyggelig gate med gammel bebyggelse og vakre trær. Bør være kun for gående og syklende.

Referansebilde: hyggelig sti for fotgjengere

Oversiktsplan: Kultursti

Del 4:

Lyskonsept

Lyskonsept

I Skei skal lys hjelpe til å skape sammenheng mellom plasser og steder i sentrum.

Utvalgte steder foreslås å få spesiell fokus for å gi disse status og merverdi. Stedene knyttes sammen med lys. Valgene er bevisst for å oppnå **ryddighet, struktur, trygghet** og en **hyggelig atmosfære** med **god oversikt**. Dette skal utformes slik at det kan invitere til bruk av uteområdene om kvelden.

Oppstramming av sentrum med lys bør gjøres i sammenheng med utvikling av det fysiske sentrumsmiljøet. Det er en utfordring at to så tungt trafikkerte veier kjører rett gjennom sentrum uten at stedets sentrumsfunksjoner og fotgjengere er tatt nok hensyn til. Ved å **aktivt definere hvor sentrum starter og slutter**, kan vi få ned farta og vise at her er fotgjengere aktive. **Her er et miljø**, slik at vi unngår følelsen av at dette er en gjennomfartsåre.

Den storslagne naturen som omgir Skei er det som er **attraktivt for besøkende**. Det levende tettstedet som er oversiktlig og hyggelig både på dag og kveld, og som byr på seg selv er attraktivt.

Virkemidler:

- ✓ Tydeliggjøre innkjørsler til handel og til hotell
- ✓ Benytte identitetsskapende maste- og armaturtyper
- ✓ Framheve torgplassen. Skape et attraktivt sted for lokale arrangementer
- ✓ Styrke sentrumsfølelsen ved torget og opprette gågate langs bygninger der det nå er kjørevei med grønttrabatt mot E39. Lage julegate her med egen julebelysning
- ✓ Legge til rette for rekreasjon i grønne områder. Åpne opp og tydeliggjøre grønn akse mot vannet ved kommunehuset
- ✓ Stramme opp handelssentrum med helhetlig bruk av butikkskilt og belysning
- ✓ Fremheve utvalgte historiske hus/bygg
- ✓ Forsterke forbindelser mellom sentrumsfunksjoner, grøntområder og vann med naturlig flyt for turgåere
- ✓ Sikre trygg ferdsel mellom sentrum og skolen/ idrettsanlegg
- ✓ Fokus på myke trafikanter
- ✓ Rydde opp i vertikale elementer langs kjørevei, redusere antall flaggstenger

Skei

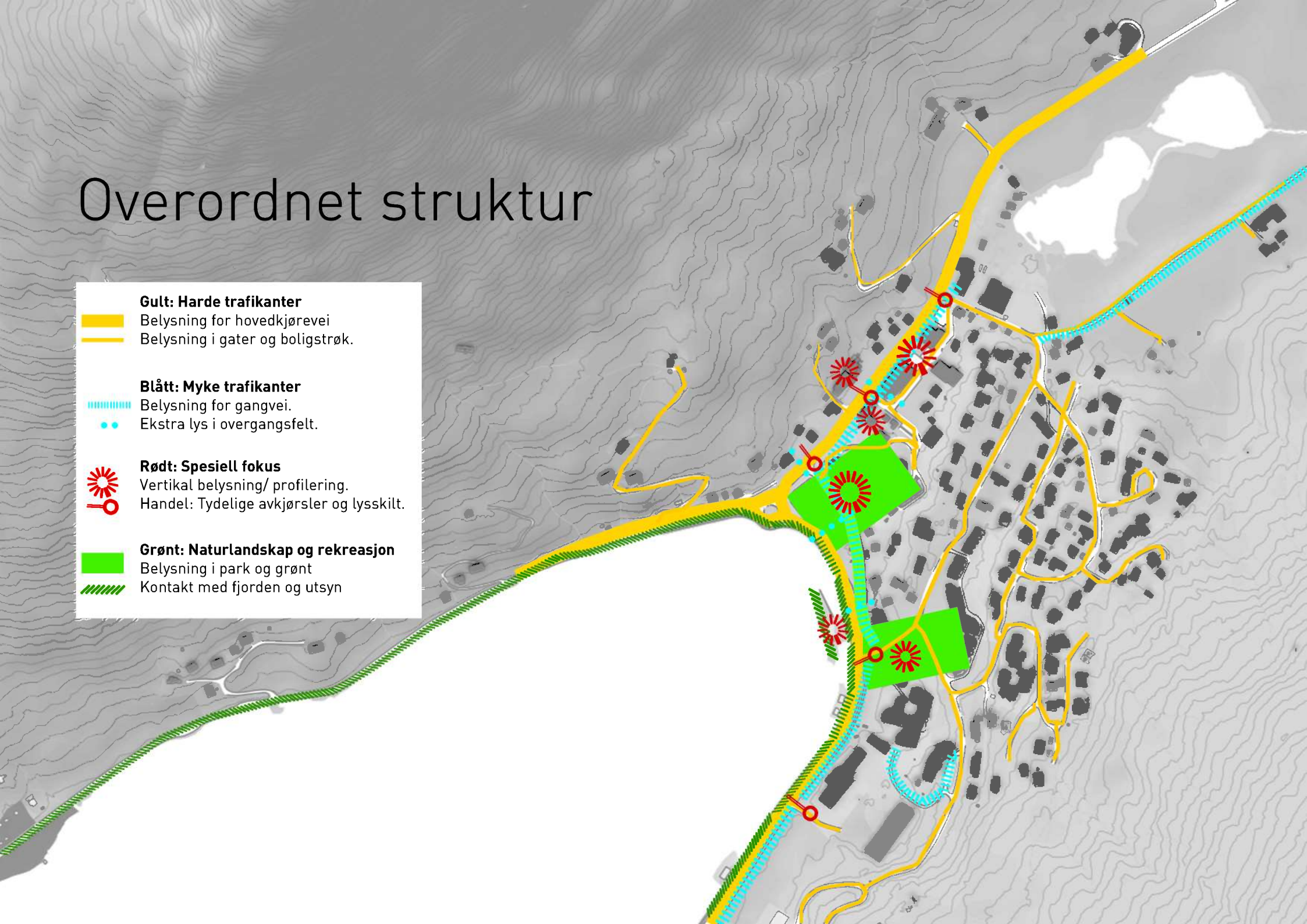

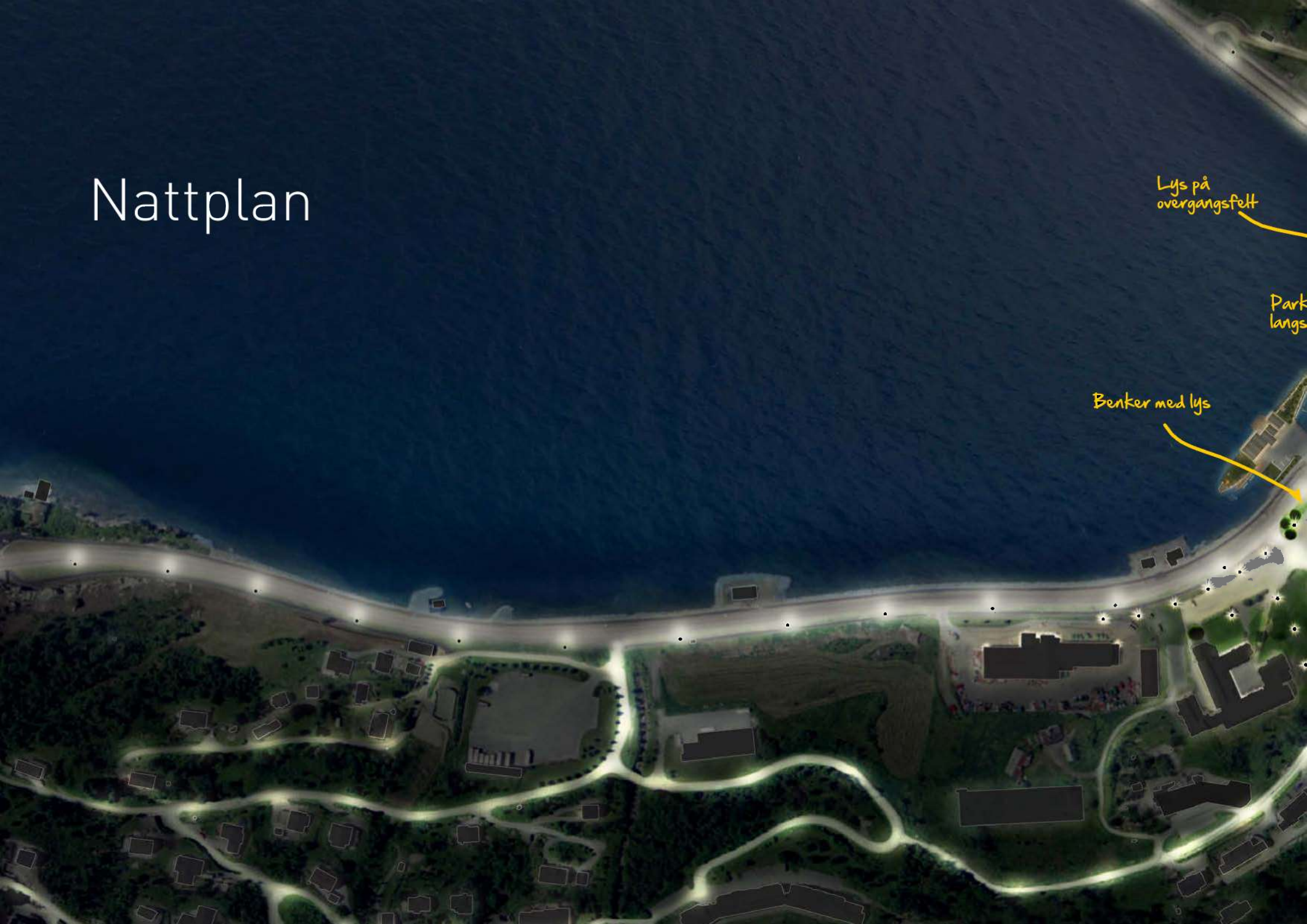
Del 5:

Anvendelse av lysplanen

Overordnet struktur

Nattplan

Lys på
overgangsfelt

Park
langs

Benker med lys

Kommersielle lysskilt
på hjørnet av bygg
som markerer start
på handelsgate samt
innkjørsel til parkering

Lys i sentrum av torg,
med samlende og
aktiverende effekt

belysning
"kultursti"

Skiltplan for kommersiell
virksomhet; tradisjonelle og
stilfulle lysskilt

Diskré og elegant
belyst hotellfasade, som
komplimenterer arkitektoniske
kvaliteter

Lys som gjør at skoleveien oppleves
trygg. Kan med fordel være
begivenhetsrik, slik at elever ikke
velger å gå den trafikkerte Riksveien
som er uten fortau

Blendfri belysning i boligstrøk

Stemningsfullt
fasademontert lys på
Fjosen

ZENISK

Harde trafikanter

Hovedkjørevei

Veilysanlegg er av nyere dato i strekningen mellom Skei sentrum og Kjøsnes. Veien har samme type belysning selv om den går gjennom tettbygd sentrumsområde.

Det er naturlig å tenke seg at mastehøyde og visuell utforming på master kan være annerledes i sentrum der farten skal ned.

Senket mastehøyde og type lysarmatur ved Felleskjøpet på vei inn mot sentrum langs Rv5, og et stykke før rundkjøringen på inn langs E39, vil signalisere en ny situasjon og få ned fart. Dette sammen med de tiltak som opphøyd gangfelt. Ekstra belysning på opphøyet gangfelt er effektivt for å få ned fart og vise at forgjengere har prioritet.

Miljøgata i Andenes er et forbildeprosjekt, se <http://www.vegvesen.no/Fag/Fokusomrader/Universell-utforming/Eksempler/Gangfelt/Andenes>

Plan

Situasjon

Eksisterende situasjon med høye master i sentrum

Eksempler

Belysning på opphøyet gangfelt, miljøgata i Tingvoll

Lave master, Miljøgata i Andenes

Vis hvor sentrum er - skap miljø!

På prinsippsnitt til høyre vises en situasjon hvor det er satt en lavere mast med en type armatur som signaliserer småby og gate.

Langs ny foreslått gangvei kan denne type belysning gi identitet og forsterke by-følelsen som setter fotgjenger først. Det blir hyggeligere å gå i sentrum.

Prinsippsnitt:

Lysklasse for E39, med ÅDT på 2700 kjt/døgn: **MEW3**
Lysklasse for Rv5 med ÅDT på 838 kjt/døgn: **MEW4**

Klasse	Kjørebansens luminans				Synsnedsettende blending	Belysning av omgivelsene
	Tørr tilstand			Våt tilstand	Tørr tilstand	
	Lm i cd/m ² (minimum oprettholdt nivå)	U _o (minimum)	U _i (minimum)	U _{ov} (minimum)	TII % (maksimum)	SR (minimum)
MEW1	2,00	0,40	0,60	0,15	10	0,50
MEW2	1,50	0,40	0,60	0,15	10	0,50
MEW3	1,00	0,40	0,60	0,15	15	0,50
MEW4	0,75	0,40	0,60	0,15	15	0,50
MEW5	0,50	0,35	0,40	0,15	15	0,50

Grunnlag for valg av belysningsklasser

Veier, gater og sykkel- og gangveier er delt inn på grunnlag av antatt fartsgrense og hvilket bruk veien har.

MEW: Belysningsklasser for eier og gater med fartsgrense 40 km/t

Tabell 3.2: Valg av belysningsklasse

ADT	< 1 500	1 500 – 4 000	> 4 000
Veier med midtdeler-/rekkeverk		MEW3	MEW3
Veier / gater uten midtdeler-/rekkeverk og med fartsgrense ≥ 40 km/t	MEW4	MEW3	MEW2
Veier/gater med fartsgrense 30 km/t	CE4	CE3	CE2

Harde trafikanter

Boligstrøk

Boligområdene kan ha lavere intensitet og avskjermet armatur som skaper et blendfritt lysmiljø. Lys skal ikke skinne inn i vinduer eller oppleves blendende når du ser ut av vinduet.

Sikkerhet og trygghet må ivaretas, gjennom ryddig oversiktlig og plassering, samt at lysnivå og lysfordeling er ivaretatt. Strølys på fasader og inn i hager unngås ved at belysningen har full "cut-off" avskjerming.

Funksjonsstyrt gang/sykkelveibelysning kan vurderes i disse områdene for å spare energi og holde lyset dempet i områdene når de ikke brukes.

Anbefalte egenskaper for belysningen:

- Lysarmatur som har full "cut off" med asymmetrisk lysfordeling.
- LED lyskilde
- Fargetemperatur 3000 K
- Høyde på mast 5-7 m
- Armaturmontering direkte på mast eller på sidearm

Plan

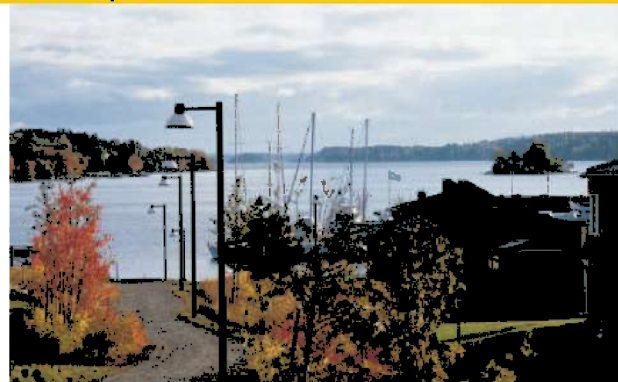

Situasjon

Eksisterende situasjon

Eksempel

Miljøgate i Andenes med og lave master

Prinsippsnitt, boligstrøk

Myke trafikanter

Gangveier og fotgjengeroverganger

Byen oppleves best når du går i den og de myke trafikanter er øverst i hierarkiet.

En hyggelig belysning i gatene, som bidrar til miljø og ledelinjer, der man intuitivt forstår byrommet, vil øke trivsel og følelse av trygghet.

Glødende komponent i masten er anbefalt for å skape atmosfære og ledelinjer. Utforming skal også ha en estetisk verdi på dagtid.

Anbefalte egenskaper for belysningen:

- Lysarmatur som har glassavskjerming som gir indirekte lys fra armaturhuset, samt tilstrekkelig lys ned på bakken.
- LED lysskilde
- Fargetemperatur 3000 K
- Høyde på mast 4.5-6 m

Vi fotgjengere

Plan

Situasjon

Udefinerte gangveier og mangel av gangfelt i sentrum

Forslag

Eksempel på armatur med glassavskjerming

Forslag til plassering av lav mast i trekke.

Spesiell fokus

Lys på fasader og profilering

Lys på vertikale flater som fasader, gir mulighet for å vise fram byrommet på en ny måte om kvelden. Vertikal belysning gjør orientering lettere, og dersom det er godt utført vil det bidra til visuell stimuli som gjør at du opplever byrommet mer vennlig og vakkert.

Belyste bygninger blir landemerker om kvelden og er med på å signalisere verdi og status.

Spesifikk identitet foreslås for:

- Thon Hotel Jølster
- Fjøsén
- Audhild Vikens vevstove
- Sentrums torget

Hvordan belysningen er utført signaliserer hvordan man vil at bygget og stedet skal oppfattes. For et sted som Skei som har mange besøkende har det betydning hvilket inntrykk folk skal reise fra stedet med. Det er ikke sikkert at det som er kult i Shanghai er kult i Skei.

Skei sin kulturelle identitet synes også gjennom belysningen av stedet. Måten Thon Hotel Skei er belyst på nå har rom for forbedring. Det er fullt mulig å vektlegge både traust god norsk bygd, og nytenkende moderne innretninger. Men en må være bevisst hva som signaliseres hvor.

Plan

Situasjon

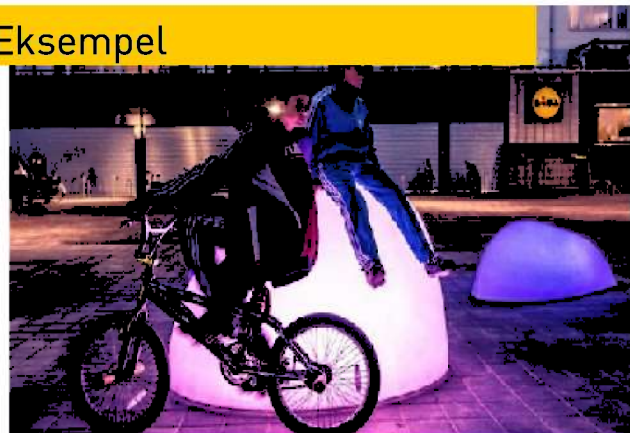
Eksisterende situasjon

Situasjon

Mange sittebenker er satt ut for de mange turistene som stopper med buss i Skei.

Eksempel

Lekeplasser/ torget, samt andre oppholdssteder kan få økt attraksjonsverdi på kvelden gjennom enkle løsninger.

Eksempel på belysning av historisk område for å vise autentisk miljø

Enkel belysning på historisk fasade som gjør denne viktigere enn bakgrunnen

Spesiell fokus

Handel: Tydelige avkjøringer, skilt, vinduer

Dagens butikkskilt på bankhuset fungerer godt fordi de har en enhetlig utførelse og er godt integrert i arkitekturen. Dette skiltkonseptet kan utvikles videre.

Skilt danner rytme og oppmerksomhet som skal lede mot området for handel. Om kvelden skaper de også miljø og nye rom.

Skilt bør ikke skinne for intenst, eller være så store at de forstyrrer det helhetlige miljøet. Kommunen kan gjennom plan- og bygningsloven begrense skiltstørrelse. Hvordan skiltene ser ut har mye å si for helhetsinntrykket i gata.

Butikkvinduer skaper miljø om kvelden hvis de vises fram på en ryddig og spennende måte. Tomme og mørke butikkvinduer skaper hull i byrommet og en trist atmosfære.

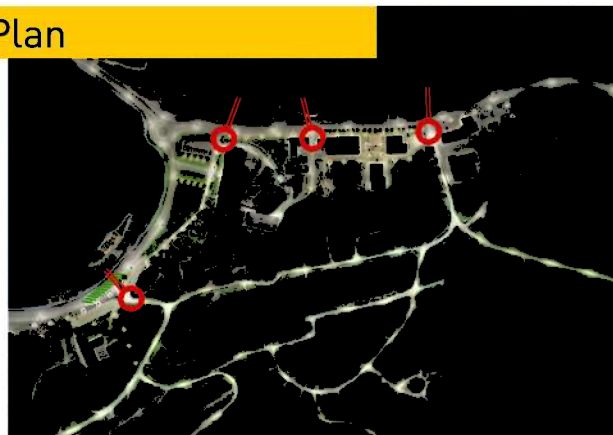
Store butikkvinduer som er helt dekket til er avvisende.

Alle som driver forretning bør ta ansvar for visuell presentasjon i vinduene om kvelden.

Dersom et lokale ikke er i bruk, men har en viktig plassering i sentrumskjernen, kan en kreve at vinduene ikke er mørke og tomme.

Et felles løft i Skei vil kunne forandre helhetsinntrykket og skape et hyggeligere handelssentrum. Hva med en konkurranse?

Plan

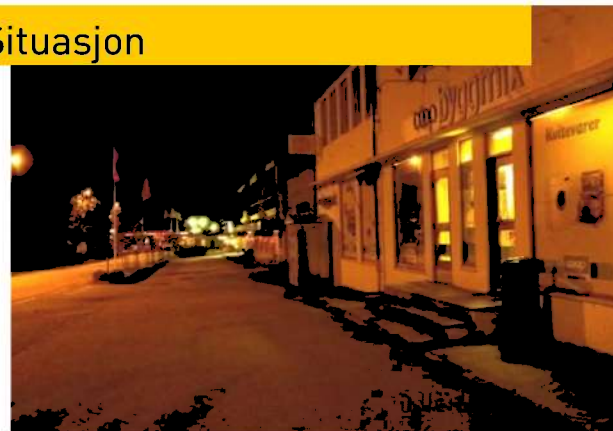

Situasjon

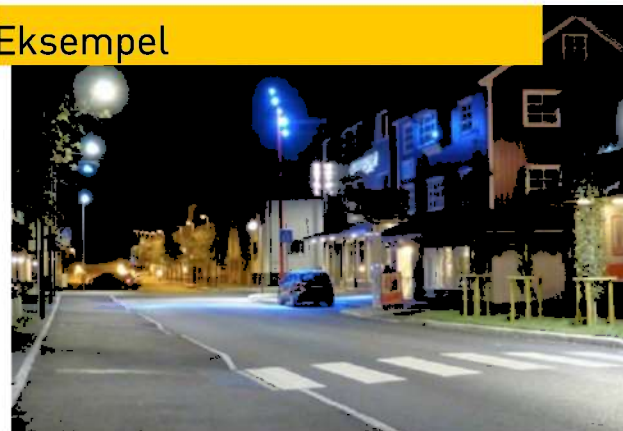
Lysende skilt på bankhuset

Situasjon

Butikker med vindusfolie

Eksempel

Eksempel på hvordan en kan synliggjøre en avkjørsel / endring i trafikk situasjon/ gangfelt

Eksempel på enhetlig skiltbelysning

Eksempel på skilt som likner dagens skilt i Skei

Illustrasjonsskisse: lysskilt og master

Naturlandskap og rekreasjon

Park og grønt - hotellparken, kulturaksen

En park har gjennom sin utforming et uttrykk som formidler noe om akkurat dette stedet. Det er et avgrenset område der beplantning og utemiljø er kultivert for å skape noe ekstra. I Skei er aksene ned mot Jølstravatnet naturlige parkdrag. Områdene som leder mot vatnet er fine for rekreasjon og som møtepunkter, selv om de krysser Rv5.

Parkens akse bør ha prioritet over Rv5 sin trafikk. Dette kan signaliseres gjennom flere tiltak. Parkens avgrensing, sammenheng og utforming kan gi tydelige og inviterende brudd som får forbigående til å ville stoppe. Belysning, miljø for opphold og lek er viktige virkemidler.

Belysningen skal skape miljø. Den kan også være som midlertidig installasjon for å skape oppmerksomhet. For eksempel kan en lage egen julebelysning.

For disse aksene er det ikke så viktig å tenke gangstibelysning som å tenke hvordan Skei sin identitet kan vises. Kanskje det er et stort tre som er belyst. Kanskje det er hyggelige oppholdsrom som eksemplet på referansebildet helt til høyre på s. 57.

Viktige hensyn for suksess er hvordan parkrommet er integrert i helheten, materialitet, utsikt og avgrensing til tilstøtende områder samt møblering.

Plan

Situasjon

Eksisterende situasjon

Eksempler

Eksempel på park med lys og paviljong

Eksempel på belysning som skaper miljø

Eksempel på opplys på trær

Eksempel på hyggelig utemøbler som skaper hyggelige oppholdsrom

Naturlandskap og rekreasjon

Kontakt med vatnet - blågrønt landskap

Å bo ved vannet gir mange kvaliteter. Folk verdsetter utsikt over vann og kontakt med naturen. Ved Jølstravatnet er det få visuelle forstyrrelser. Landskap, bygd og lys speiler seg i vannoverflaten.

Det ligger tilrette for en strandpromenade/ natursti langs vannkanten i Skei. Skei molo har vist seg å bli et populært oppholdssted. Også når stedet ikke brukes så aktivt er det vist fram med belysning og er derfor med på å definere Skei sin identitet. Arkitektur og materialitet har mye å si for Skei molo sin suksess. Andre hensyn for suksess er beliggenhet, utsikt og møblering. Hvordan avgrensing til tilstøtende områder er håndtert, møblering og måten teknisk utstyr er integrert, har mye å si for helhetsopplevelsen.

Dersom det skal anlegges strandpromenade må design på master og møblering passe til akkurat denne naturstien. Har stien et naturpreg uten for stramme linjer, kan det vurderes å benytte tremaster. Selv om Skei molo har belysning er det ikke sikkert at en strandpromenade trenger ekstra lys. Dette må en vurdere opp mot bruk og beliggenhet. Alle elementene som brukes bør forsterke naturopplevelsen, derfor må en vurdere om lys hindrer utsikt. Flere benker og oppholdssteder langs vannet inviterer til mer bruk. Pullerter bør være i autentisk og "rustikk" stil, lignende de installert på Moloen for å opprettholde helhetlig design.

Plan

Situasjon

Eksisterende situasjon ved Skei Molo

Eksempler

Eksempel på møbler i uterom

Eksempel på benk med integrert belysning

Eksempel på urban strandpromenade

I forlengelsen av Skei molo passer det å videreføre det "rustikke" uttrykket

Eksempel på midlertidig installasjon med lys og naturmaterialer

Flere idéer

Julebelysning

Adventstiden gir en god mulighet for å utnytte lys i den mørkeste tiden på året. Julelys representerer følelse av glede, forventning og felleskap.

Et, eller flere juletrær i Skei sentrum, for eksempel på torget foran COOP Jølster samt julelys langs "handelsgata" og i butikkvinduer vil skape stemning og styrke lokal stolthet og identitetsfølelse.

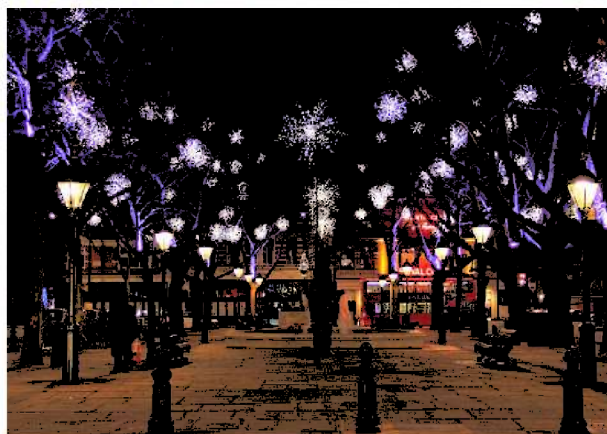
Med ny julebelysning kan det dannes et engasjement for stedet, gjennom for eksempel julegrantenning. Flotte julelys kan også tiltrekke seg flere folk for å handle og hygge seg, og vil gjøre sentrum mere aktiv i adventstiden.

Det foreslås en design i tradisjonell og nostalgisk stil, med et særpreg som gjør Skei til en "snakkis". Dette kan løses enkelt og stilfullt.

Eksempler

Eksempel på julelys på hus

Eksempel på julebelysning i trær

Et flott juletre med sjarmerende detaljer begeistrer alle som ser det

Eksempel på juledekorasjoner som vekker oppmerksomhet og aktiverer forbipasserende

INFORMASJON

INFORMASJON

Canon

REISEBYRA

Rif Holghem & Co AS

ZENISK

www.zenisk.no

Bernhard Herres vei 17, 0376 Oslo, Norway
+47 21 45 39 37